

سیاست خارجه انگلستان و فرانسه در جنگ عراق (۲۰۰۳م)

نویسنده
علاءرضا عرشی

انتشارات مضرب
تهران - ۱۳۹۵

سرشناسه: عرشی، علیرضا ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور: سیاست خارجی انگلستان و فرانسه در جنگ عراق (۲۰۰۳م).

مشخصات نشر: تهران: نشر مضارب، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۱۴۹ ص.

شابک: ۲۰۰۰۰ ریال : 978-600-6787-03-9

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: عراق -- تاریخ -- حمله ایالات متحده، ۲۰۰۳ - ۲۰۱۱ م. Iraq War, 2003 - 2011 عراق --

تاریخ -- حمله ایالات متحده، ۲۰۰۳ - ۲۰۱۱ م. -- دخالت انگلستان. -- Iraq War, 2003 - 2011

Participation, British عراق -- روابط خارجی -- انگلستان Iraq -- Foreign relations -- Great

Britain -- Foreign relations -- Great Britain -- Foreign relations -- Great

Britain -- Foreign relations -- 21th قرن ۲۱ م. Britain -- Foreign relations -- 21th

century France -- Foreign relations -- 21st century قرن ۲۱ م. France -- Foreign relations -- 21st century

ایالات متحده -- سیاست نظامی -- قرن ۲۱ م. United States -- Military policy -- 21st century

انگلستان -- سیاست نظامی -- قرن ۲۱ م. -- Military policy -- 21st century Great Britain

رده بندی کنگره: ۱۳۹۵/۷۶/DSV رده بندی دیویی: ۹۵۶/۷۰۴۴۳۱

شماره کتابشناسی ملی: ۴۳۰۶۰۵

سیاست خارجی انگلستان و فرانسه در جنگ عراق (۲۰۰۳م)

نویسنده: علیرضا عرشی

ناشر: نگارستان اندیشه

طراح گرافیک: مهدی صحابی

حروفچینی و صفحه‌آرایی: نشر مضارب

نوبت چاپ: نخست؛ ۱۳۹۵

شمارگان نشر: هزار نسخه

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

همه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است

مرکز پخش و فروش: م انقلاب، ابتدای خ آزادی، خ بهزاد، شماره ۲۹ واحد ۷

تلفکس: ۶۶۴۳۵۲۲۳ و ۶۶۱۷۶۱۲۳

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۱۱	 بخش نخست - چهارچوب‌های تئوریک
۱۱	 پیشگفتار
۱۲	 فصل نخست: اهمیت نظریه‌پردازی در روابط بین‌الملل
۱۴	 فصل دوم: ثبات - تغییر در روابط بین‌الملل، چهارچوبی مفهومی و پایه
۲۵	 فصل سوم: تئوری انتخاب عقلانی
۳۹	 فصل چهارم: رئالیسم
۴۵	 فصل پنجم: سازمانگاری
۶۵	 بخش دوم - سیاست خارجی انگلستان
۶۵	 پیشگفتار
۶۶	 فصل نخست: ساختارهای سیاسی اثرگذار بر سیاست خارجی انگلستان
۶۹	 فصل دوم: عامل‌های پایدار اثرگذار بر سیاست خارجی انگلستان
۷۵	 فصل سوم: شکل‌گیری آتلانتیسم
۸۱	 فصل چهارم: سیاست دفاعی - نظامی انگلستان
۸۹	 بخش سوم - سیاست خارجی فرانسه
۸۹	 پیشگفتار
۹۰	 فصل نخست: ساختارهای سیاسی اثرگذار بر سیاست خارجی فرانسه
۹۲	 فصل دوم: عامل‌های پایدار اثرگذار بر سیاست خارجی فرانسه
۹۸	 فصل سوم: اصول سیاست خارجی فرانسه
۱۰۹	 فصل چهارم: سیاست دفاعی - نظامی فرانسه
۱۱۵	 بخش چهارم - بررسی تطبیقی سیاست خارجی انگلستان و فرانسه در جنگ ۲۰۰۳ عراق
۱۱۵	 پیشگفتار
۱۱۶	 فصل نخست: سلاح‌های کشتار جمعی، استدلال حمله به عراق

۱۲۵	فصل دوم: مقایسه و تطبیق.....
۱۳۷	بخش پنجم - نتیجه گیری.....
۱۳۷	پیشگفتار.....
۱۴۱	آمریکا، انگلستان و فرانسه در عراق.....
۱۵۱	کتاب شناسی.....

مقدمه

لیبرالیست‌ها، با باور به چند محوری بودن ساختار سیستم جهانی و منطق پیچیده حاکم بر آن همراه با کمک دادن به کسب منافع در شکل دادن به رفتار خارجی، فاکتورهای فراوانی را در این زمینه اثربخش می‌دانند، زیرا در یک دنیای پیچیده حساب نمودن عقلانی میزان سود و هزینه کار ساده‌ای نیست. در این رابطه بازی گران گوناگون مانند: سازمان‌ها، شرکت‌های چند ملیتی، سازمان‌های غیر دولتی و... همگی نقش بسزایی در مشخص نمودن رفتار دولت‌ها دارند. زیرا فراوانی بازی گران و مسئله‌های سیاست بین‌المللی بر پیچیدگی سیستم افزوده است.

بطور کلی، رویکردهای گوناگون به سیاست در روابط بین‌المللی دیدگاه‌های متفاوتی را در این زمینه ارائه نموده‌اند، لیکن با توجه به اختلاف‌هایی که میان فرانسه و آلمان از یک سو و ایالات متحده آمریکا و انگلستان از سوی دیگر، در طول فراهم آوردن زمینه‌های حمله نظامی به عراق بروز یافت، بررسی سبب‌ها و فاکتورهای این اختلاف‌ها می‌تواند به فهم هر چه بیشتر چگونگی کار سیستم بین‌المللی یاری رساند.

برای شناخت این علامت‌ها و همچنین سمت‌گیری‌ها، نقش‌ها و اهداف‌های سیاست خارجی انگلستان و فرانسه، کوشش گردیده تا در این نوشتار، ضمن بررسی مختصری از ساختار سیاسی و فاکتورهای تاثیرگذار بر سیاست خارجی این دو کشور، چهارچوبی عام از سیاست خارجی آنها ارائه و همچنین تحلیلی خاص از رفتار خارجی آنها نسبت به جنگ ۲۰۰۳ م (۱۳۸۱ خ) عراق به دست آید. در این راستا پژوهش در صدد است تا بوسیله بررسی سیاست خارجی انگلستان و فرانسه و همچنین مقایسه آن دو با یکدیگر به

چرایی همراهی نمودن انگلستان با جنگ ۲۰۰۳ عراق و همراهی نمودن فرانسه با این جنگ را بررسی نماید. لذا همراهی انگلستان و عدم همراهی فرانسه با جنگ ۲۰۰۳ عراق مسئله‌ای است که این رساله تلاش داشته تا علل آن را در مولفه‌های سیاست خارجی این دو کشور بجوید. لذا آنچه دارای اهمیت می‌باشد آن است که علل و چرایی وقوع جنگ عراق از منظر سیاست خارجی دو کشور موضوع این رساله نیست، بلکه تنها به این مسئله خواهیم پرداخت که کدامین مولفه‌های موجود در سیاست خارجی انگلستان باعث شده تا این کشور ابالات متحده آمریکا را در این جنگ همراهی کند و در عین حال کدامین مولفه‌ها در سیاست خارجی فرانسه باعث شده تا این کشور علیرقم منافع بسیاری که می‌توانسته در عراق داشته باشد، به مخالفت با آن و در نهایت به عدم همراهی آن بیانجامد. بنابراین روشن است که این رساله موضوع بررسی خود را مولفه‌های تاثیر گذار در سیاست خارجی انگلستان و فرانسه قرار داده، لیکن کوشش گردیده است تا سبب‌های اتخاذ چنین رفتاری بوسیله ارزیابی سیاست خارجی دو کشور ذکر شده، مطرح گردد. در واقع مفروض این نوشتار آن است که اگر چه حاکم بر سیاست خارجی واحدهای ملی، رفتار خارجی آنها را در عمل شکل می‌دهد.

بر این اساس بررسی مقایسه‌ای سیاست خارجی فرانسه به عنوان رهبر مخالف‌ها و انگلستان به عنوان مهم ترین شریک و همکار ایالات متحده آمریکا در حمله به عراق به عنوان موضوع پژوهش در نظر گرفته شده است. اهمیت این رساله می‌تواند هم در مقایسه سیاست خارجی دو کشور باشد و هم در این مساله که سیاست خارجی فرانسه در رابطه با جنگ ۲۰۰۳ عراق از دید تحلیل گران داخلی کمتر مورد توجه قرار گرفته است. لذا چنین تحلیلی می‌تواند به روشن شدن انگیزه در پیش گرفتن چنین سیاستی از جانب فرانسه، در حالی که بسیاری از قدرت‌های بزرگ، حداقل اگر ایالات متحده آمریکا را در این جنگ همراهی نمودند، در راه آن مانع نیز ایجاد نمودند، بیانجامد. از این روی نوآوری این پروژه می‌تواند در همین موضوع نیز نهفته باشد.

بررسی متون موجود و سابقه تحقیق حاکی از آن است که آنچه تاکنون در خصوص موضوع مورد نظر در داخل کشور به رشته نگارش در آمده، محدود و انگشت شمار بوده و این تحقیق‌ها نیز بیشتر از مدتی تاریخی بهره برده‌اند و به بیان سیر تحول‌های سیاست خارجی

این کشورها پرداخته اند. لیکن این مسئله بایستی مورد توجه قرار گیرد که هیچ متنی که بطور مستقیم به مقایسه سیاست خارجی دو کشور نسبت به جنگ ۲۰۰۳ عراق بپردازد، یافت نشد. در متون خارجی نیز این مشکل وجود داشت.

در بخش نخست این اثر، ابتدا به رویکرد تئوری ثبات و تغییر پرداخته می‌شود که یاری خواهد نمود تا به اهمیت جنگ به عنوان آخرین مکانیسم تغییر در سیستم جهانی پی برده شود و مشخص گردد که آیا جنگ ذات پویای روابط بین الملل است و منجر به توزیع دوباره قدرت خواهد شد؟ از این روی می‌توان رفتار خارجی ایالات متحده آمریکا را در جنگ ۲۰۰۳ عراق تحلیل نمود. سپس، تئوری انتخاب عقلانی مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت، تا مشخص گردد، براساس کدام مولفه‌های تئوریک، دولت‌ها به خاطر کسب منافع بیشتر، اقدام به تعریف و اجرای سیاست خارجی نمود می‌نمایند. بررسی مولفه‌های تئوریک رئالیسم و نورئالیسم و البته نیز در فهم بهتر طراحی و تبیین سیاست خارجی کشورها تحت تاثیر مسئله‌هایی همچون همکاری و مناقشه، ساختار سیستم جهانی، قدرت و... یاری خواهد داد. در نهایت، سازه‌نگاری مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت تا مشخص گردد مولفه‌های غیر مادی که مبتنی بر معانی ذهنی و ارزش‌ها و هنجارها می‌باشند چگونه بر رفتار خارجی کشورها تاثیر می‌گذارند. به عبارت دیگر اهمیت این نظریه آن است که آیا آن چری که در فرضیه اصلی پژوهش از آن به عنوان ارزش باوری نام بردیم می‌تواند باعث شده باشد تا فرانسه از منافع مادی خود در عراق چشم‌پوشی نماید.

در بخش دوم همراه با بررسی کوتاه ساختار سیاسی و فاکتورهای تاثیرگذار بر سیاست خارجی این کشور، چهارچوبی عام از سیاست خارجی این کشور و همچنین تحلیلی خاص از رفتار خارجی آن نسبت به جنگ ۲۰۰۳ عراق به دست خواهد آمد. زیرا همان گونه که در کلیات آورده شده است. پژوهش در صدد است تا بوسیله بررسی سیاست خارجی انگلستان و فرانسه و همچنین مقایسه آن دو با یکدیگر در چرایی همراهی انگلستان با جنگ ۲۰۰۳ عراق و همراهی نمودن فرانسه با این جنگ را بررسی نماید. لذا همراهی انگلستان و همراهی نمودن فرانسه با جنگ ۲۰۰۳ عراق مسئله‌ای اثبات شده است. البته کوشش گردیده است تا سبب‌های اتخاذ چنین رفتاری بوسیله ارزیابی سیاست خارجی دو کشور ذکر شده مطرح گردد. در واقع مفروض این نوشتار آن است که اصول حاکم بر سیاست خارجی واحدهای

ملی، رفتار خارجی آنها را در عمل شکل می‌دهد.

در بخش سوم همراه با بررسی کوتاه ساختار سیاسی و فاکتورهای تاثیرگذار بر سیاست خارجی این کشور، چهارچوبی عام از سیاست خارجی این کشور و همچنین تحلیلی خاص از رفتار خارجی آن نسبت به جنگ ۲۰۰۳ عراق به دست خواهد آمد. زیرا همان گونه که در کلیات آورده شده است. پژوهش در صدد است تا بوسیله بررسی سیاست خارجی انگلستان و فرانسه و همچنین مقایسه آن دو با یکدیگر در چرایی همراهی انگلستان با جنگ ۲۰۰۳ عراق و همراهی نمودن فرانسه با این جنگ را بررسی نماید. لذا همراهی انگلستان و همراهی نمودن فرانسه با جنگ ۲۰۰۳ عراق مسئله‌ای اثبات شده است. البته کوشش گردیده است تا سبب‌های اتخاذ چنین رفتاری وسیله ارزیابی سیاست خارجی دو کشور ذکر شده مطرح گردد. در واقع مفروضه این نوشتار آن است که اصول حاکم بر سیاست خارجی واحدهای ملی، رفتار خارجی آنها را در عمل شکل می‌دهد. لازم به توضیح است که منظور از ارزش باوری حاکم بر سیاست خارجی فرانسه، منافع غیر مادی نیست، بلکه در یک نگاه کلی، اعتقاد به اصول و مبانی فکری گلیستی، فکری که به عنوان یک ارزش فرانکوفونیستی قلمداد می‌گردد. از این رو این نوشتار منافع غیر مادی فرانسه را در حمله یا عدم حمله به عراق مورد توجه ندارد، بلکه نگرش‌های گلیستی حاکم بر سیاست خارجی شیراک توجه می‌نماید.

در چهارمین بخش کوشش شده تا آن چه در بخش‌های سوم و چهارم با نام سیاست خارجی انگلستان و فرانسه آورده شده است، به همراه سیاست خارجی ایالات متحده آمریکا به عنوان اساسی‌ترین کشور درگیر در جنگ که انگلستان نیز به شدت پیرو سیاست‌های آن بود، به گونه‌ای تطبیقی در کنار هم قرار داده شود تا خواننده در یک نگاه کلی و مقایسه‌ای نسبت به چهارچوب سیاست خارجی دو کشور داشته باشد. در آخرین بخش از این کتاب، جمع‌بندی کلی از مباحث بخش‌های قبلی همراه با نتیجه‌گیری ارائه می‌شود.